

GYEREKEK, KÖNYVTÁRAK, ISKOLÁK

NAPIRENDEN A GYEREKKÖNYVTÁRAK KÖZÖS FENNTARTÁSA

A kölcsönzési adatokat tekintve a közművelődési könyvtárak ötszörösét teljesítik annak, amit az iskolai könyvtárak. 18 millió 200 ezer kötettel szemben 3 millió 600 ezer kötet áll. De ez már kedvezőbb arány, mint a 10 évvel ezelőtti, amikor nyolcszor nagyobb volt a közművelődési könyvtárak gyerekszolgálatának részesedése a könyvtári kölcsönzési forgalomból, mint az iskolai könyvtáraké.

Iskolai könyvtárak — közművelődési könyvtárak

Az általános iskolai könyvtárakban kölcsönző tanulók és a közművelődési könyvtárakba beiratkozott 14 éven aluli olvasók száma figyelemre méltóan egyezik: 580 ezer és 596 ezer. Hogy ez az egyezés nem véletlen, más tapasztalataink is mutatják. Azok a gyerekek olvasnak az iskolai könyvtárban, akik a közművelődési könyvtárba is járnak. Hozzátehetjük: akiknek otthon is van könyvük.

Ez az 580—596 ezer az általános iskolások számának (1 millió 50 ezer) valamivel több mint fele. Azzal is számolva, hogy az első-második osztályosok nagy része még nem olvas önállóan, s nem is könyvtártag, de még van ideje bekapcsolódni az olvasásba — megkockáztatjuk azt a feltevést, hogy a tanulók egynegyed-egyötöd részét még mindig nem sikerült beavatni a rendszeres olvasásba. Az oktatás és a közművelődés közös erőfeszítésével sem. S erre 14 éves koron túl még kevesebb az esély.

Oktatás- és művelődésügyünknek talán legsúlyosabb gondja, hogy az egész kettős intézményrendszer funkcionálásában végül is ez az elv érvényesül — szándékainkkal szöges ellentétben: akinek van, annak adatik, akinek nincs, attól az is elvétetik, amije van. Más szóval: a társadalmi mobilitást, a „felfelé mozgást” nem tudja elég hatékonyan szolgálni sem az iskola, sem a közművelődés.

Az iskolai könyvtárak kölcsönzési eredményei minden összehasonlításban igen kis hatékonyságról vallanak. Egy kölcsönző tanulóra 6 kölcsönzött kötet jut, a forgási sebesség 0,5, az egy kölcsönzésre jutó könyvbeszerzési összeg pedig 4 Ft. Mindez nem volna baj, ha erősödne az iskolán belüli könyvhasználat, a kézikönyveknek az oktatási folyamatban való alkalmazása. De az iskolai könyvtárak a kézikönyvtári állomány gyarapodásában és használatában is elmaradtak a közművelődési könyvtáraktól.

A 4736 általános iskolából csak kb. 100-ban nem volt könyvtár az 1974—75-ös tanévben. (Ez összefügg a közös könyvtárak problémájával.) Viszont a nevelői és a tanulói könyvtár összevonását az iskoláknak csak 60 százalékában hajtották végre. Ebből arra következtethetünk, hogy a 40 százalékot kitevő könyvtárakban az elhelyezés igen kedvezőtlen, ezért nem lehet megvalósítani az összevonást.

A tanácsi könyvtárhálózatban a 14 éven aluli olvasók 28 százaléka (170 ezer) részesül teljes értékű ellátásban a gyerekkönyvtárakban. A többi, a 72 százalék a felnőttekkel közös könyvtárakat látogatja, ezeknek azonban sem állománya, sem elhelyezése, sem nyitvatartási ideje, sem személyi ellátottsága nem éri el a gyerekkönyvtárakét.

A közművelődési könyvtárak gyerekszolgálatának egyik teljesítményét a rendezvények nagy száma tükrözi. 30 000 rendezvény volt a könyvtárakban 1974-ben, s ezek közül 20 000-et a gyerekeknek, 6000-et az ifjú olvasóknak szerveztek. A rendezvény egyszersmind az iskolákkal való együttműködés alkalmá, mert nagyobb részüket közösen szervezik, s egy részük könyvtárban tartott tanítási óra.

A 15—19 évesek tanácsi könyvtári ellátásáról eléggé megbízható adataink vannak. Az ilyen korú népesség száma 820 ezer. Ebből a közművelődési könyvtárba beiratkozottak száma 318 ezer, tehát szűken 40 százalék. A beiratkozottak megoszlása foglalkozás szerint:

középfiskolás 168 ezer, a középiskolások 80 százaléka; szakmunkástanuló 73 ezer, a szakmunkástanulók 40 százaléka; s végül dolgozó és egyéb 77 ezer, a dolgozók 18 százaléka.

Bármilyen hiányosnak tartjuk is az iskolák olvasóvá nevelő munkáját, az adatokból nyilvánvaló, hogy az iskolatípus (s az iskolai végzettség) alapmeghatározója az olvasási kultúrának.

A középiskolák 150 000 tanulójukat tartják nyilván mint az iskolai könyvtár olvasóját. Tehát 20 000-rel kevesebbet, mint amennyi a közművelődési könyvtárak középiskolás olvasóinak száma.

A tanácsi könyvtárak hatékonysági mutatói általában csak a felnőtt olvasókra vannak kidolgozva. Hogy a 15—19 évesek, s köztük a középiskolások ellátása milyen fokú, nem tudjuk kimutatni. Így is tanulságos az összehasonlítás a középiskolai és a tanácsi könyvtárak között.

Egy beiratkozott 14 éven felüli olvasóra a tanácsi könyvtárakban 28 kölcsönzött kötet jut egy évben, szemben a középiskolai könyvtárak 8 kötetével, s egy kölcsönzött kötetre 1,2 Ft beszerzési összeg jut, szemben az iskolai 7 Ft-tal. Az 530 középiskolából 61-ben (28 gimnáziumban és 43 szakközépiskolában) nincs könyvtár! A szakmunkásképző intézetek könyvtárait az utóbbi években erőteljesen fejlesztették. Összesített adataikat a Könyv és Nevelés 1976. évi 6. száma közölte elemző tanulmány-nal.

A középiskolások és a szakmunkásképzősök olvasása, könyvtár- és főleg kézi-könyvhasználata robbanásszerűen fejlődne, ha az olvasótermek befogadóképességét lényegesen növelni lehetne. Mindenekelőtt az iskolai olvasóhelyek számát kell növelni. Minden iskolában kevés a könyvtári alapterület, az új és a régi épületekben egyaránt. Bár egy-egy iskolában két-három tanterem egybenytásával radikálisan növelték az alapterületet, ez az összképen alig változtatott.

Ha már a hagyományos iskolai könyvtárhelyiség végképp nem alkalmas a szabadpolcos berendezésre, a tanulók bebocsátására, legalább egy külön olvasóterem létesítése szükséges, kézikönyvekkel és folyóiratokkal.

A tanácsi könyvtárak változatlanul tartják magukat ahhoz az elvhez, hogy nem hoznak létre külön ifjúsági könyvtárakat, hanem a felnőtt részlegekben, illetőleg a közös gyerek—felnőtt könyvtárakban teremtenek minél jobb feltételeket ifjú olvasóiknak. A külön ifjúsági részleg gyűjteménye ugyanis nem lehet olyan gazdag, hogy a fiatalok szerteágazó érdeklődését kielégítse. Ugyancsak meg lennének fosztva a fiatal olvasók a nagy könyvtárakban kialakított speciális szolgáltatásoktól, a hangtáraktól a reprografiáig. Tehát a külön ifjúsági könyvtár korlátozná a fiatalok lehetőségeit. A 14 éven felüli olvasónak külön örömet szerezhet, hogy már teljes jogú felnőttnek számít, legalábbis mint könyvtári olvasó.

Még sok a teendő a könyvtárakban — a nagyobbakban ugyanúgy, mint a kisebbekben — a 15—18 éves olvasók szolgálata terén. A gyerekkönyvtárból érkező fiatalok családi gondoskodáshoz vannak szokva, míg a felnőtt könyvtárak olvasószolgálatosai megszokták, hogy csak azzal a látogatóval foglalkoznak, aki hozzájuk fordul, egyébként nem avatkoznak bele a könyvtárhasználatukba. S ez a be nem avatkozás esetleg a magukra hagyatottság érzését kelti a kezdő „felnőtt” olvasókban.

Az ifjúsági könyvtári szolgálatában nagy szerep jut a rendezvényeknek, amelyekből — mint említettük — már hateraz jut egy évben erre a korosztályra. Egy részük — pontosabban meg nem határozható számban — ifjúsági klubfoglalkozás, tehát többé-kevésbé állandó résztvevőkre terjed ki, akik bekapcsolódnak a rendezésbe, előkészítésbe is. Az ifjúsági klub igen alkalmas a fiatalok demokratikus könyvtári részvételi formáinak fejlesztésére, a közösségi tevékenység igényének kialakítására is. Sajnos, csak kevés ifjúsági klub működik a könyvtárakban, s ezek működése sem folyamatos. Egy-egy jól összeforrott „nemzedék”, közösség „kiöregedése” után a munka nemegyszer ellasszódik, sőt az egész klub feloszlik, mert sikeres működése személyekhez kötődött.

Közös fenntartású könyvtárak

Az általános iskolák és a tanácsi könyvtárak együttműködésének legreményteljesebb formája a közös fenntartású könyvtárak létesítése.

Két igen jól megkülönböztethető területen kerülhet erre sor: a kistélepléseken és a nagyobb városokban.

Kis településeken az „egy falu — egy könyvtár” elv érvényesítése megállt az iskoláknál, mert nem volt olyan elképzelés, amit mind a két hálózat elfogadott volna.

1972-ben a 18 éven aluli ifjúság könyvtári ellátottságáról szóló Irányelvek így rendelkeztek: „A kistéleplések részben osztott és kislétszámú iskoláiban tanuló gyerekek könyvtári ellátása a falusi közművelődési könyvtárak feladata...” Csak-hogy ezt a feladatot a közművelődési könyvtárügy abban az időben kapta, amikor a kisközsegek könyvtári ellátása a legkritikusabb helyzetbe került: a korábbi helyi tartalékok kimerültek, a központi ellátásra tett kísérletek és kezdeményezések (a körzeti rendszer kiépítése, bibliobuszos megoldás) sorra befulladtak.

Természetesnek kell tartanunk, hogy ilyen körülmények között a községi könyvtárak nem vették át az új feladatot.

Gyermekolvasók a Mátraszentimrei Községi Könyvtárban (MTI Fotó — Kunkovács László felvétele)

Az iskolai könyvtári funkciót vállaló közművelődési könyvtárak száma a legkisebb településeken (az 1000 lakosnál kisebb lélekszámú községekben) a legalacsonyabb. Éppen ott, ahol az Irányelvek azt előírják. E kis településeknek kb. a 98 százaléka nem mozdult meg — nem tudott megmozdulni — az Irányelvek felszólítására.

Talán jobb is a jelenlegi „tisztá lap”, mint egy elrontott félmegoldás. Nemcsak lehetőséget ad, hanem rá is kényszerít: erőteljes centralizálással, nagy területet átfogó központi ellátással oldjuk meg együtt a kistelepülések közművelődési és iskolai könyvtári ellátását.

A városokban teljesen másként alakult a közös fenntartású — kettős feladatú — könyvtárak sorsa. Az ország városainak öthatodában egyáltalán nincs ilyen formában működő könyvtár, egyhatodában van. Az utóbbiaknak is mintegy a felében csak egy vagy két közös fenntartású intézmény működik, tehát egyedi megoldásról, nem pedig rendszerről van szó. A város iskoláinak nagy részére kiterjedő rendszer épült ki Miskolcon, Szolnokon, Törökszentmiklóson, Gödöllőn.

A közös fenntartású iskolai könyvtárak kialakulását bizonyára elősegítette a városi könyvtárak katasztrofális helyhiánya. Emiatt került előtérbe az iskola, mint városi fiókkönyvtárak szállásadója.

A már működő ilyen fiókkönyvtárak létét szinte állandóan fenyegeti az iskolai helyhiány. A most megindult kis demográfiai hullám, vagy az új lakótelepek benépesedése bármikor megfoszthatja eddigi helyüktől a fiókkönyvtárakat. S nem is hivatkozhatunk ilyen esetben az elmaradott szemléletre. Az, hogy minden gyereknek hely kell, elsőbbségi követelmény, mint hogy könyvtár (vagy tornaterem, vagy úttörőszoba) legyen az iskolában.

Am azt joggal elvárhatjuk, hogy az oktatási tervezés színvonala emelkedjék s igazodjék a várható — s a dolgok természete szerint hat évre előre látható — tanulólétszámhoz. A közös fenntartású könyvtárak kialakítása mindkét hálózatnak — az iskoláinak és a közművelődésének is — módszertani nyereséget ígér.

Az iskolai könyvtárhálózatot az *Irányelvek* megjelenéséig, sőt ez után is, főleg a személyzeti ellátás gyöngesége nyomasztotta. Amíg az általános iskolai könyvtárosokat — egy-két kivétellel — nem tudták honorálni, még órakedvezmény formájában sem, addig a könyvtárosok cserélődése csaknem lehetetlenné tette a képzést és a továbbképzést. A közös fenntartású iskolai könyvtárak lettek az elsők az általános iskolai könyvtárak közül, amelyekben főoglalkozású könyvtáros működik.

Ez a forma több iskola számára azért is vonzó volt, mert saját anyagi erejükből nem tudták volna megvalósítani a szabadpolcos átrendezést, nem tudtak volna a csekély beszerzési összegekből gazdag állományt kialakítani, drága kézikönyveket vásárolni.

Az iskolákban az utóbbi években erősen elterjedt a szaktantermes oktatás. Szaktantermi beosztásban a termék kihasználtsága 70-ről 90 százalék fölé emelhető. A hatékony szaktantermi munkához azonban jól ellátott könyvtár (és eszköztár) kellene. Ezért is kapóra jött az iskoláknak a közös fenntartás.

A közművelődési könyvtárak részéről a helyhiányon kívül csupa módszertani, elvi szempont szerepelt a közös könyvtárak indokául. Az első kísérletek (Miskolcon és Szolnokon) azzal a céllal indultak, hogy a gyerekkönyvtárakban kialakított módszereket beépítsék az iskola oktató-nevelő munkájába. De arra is volt példa, hogy az iskolában működő fiókkönyvtár elszigetelődött szállást adó iskolájától — valószínűleg mindkét fél hibájából (Pécs, Építők útja).

A városi közös fenntartású iskolai könyvtárak fejlődésének üteme 1970 óta szerény, de egyenletes: évi 3—4 intézmény létesül. Változatlan ütemet feltételezve 2050 táján terjedne ki ez a forma a városi könyvtárak felére. De a közös fenntartás általánossá tétele nem lehet cél, hiszen a városi könyvtárak anyagilag sem győznék a támogatást. Átmeneti típusnak kell tekintenünk, amely végül is az iskolai könyvtárhálózatot fogja erősíteni úgy, hogy ezek az intézmények fokozatosan csak iskolai könyvtárakká fejlődnek.

A közös fenntartású könyvtárak kialakult szervezeti formái:

Városi kerületi modell. A leggyakoribb típus. Nagy és középvárosoknak a városközponton kívül eső iskoláiban alakult ki. A város központi gyerekkönyvtára és az iskola szerződést kötnek a könyvtárhelyiség és a működési, a berendezési, az állományfejlesztési és a munkaerő-feltételek közös megteremtésére. A helyiségről és a működési feltételekről mindenütt az iskola gondoskodik. Az egyéb kiadások vállalásának mértékében eltér a városok gyakorlata.

A könyvtár ellátja az iskolai könyvtár feladatait, és az iskola tanulóinak közművelődési könyvtári (gyerekkönyvtári) szolgáltatásokat nyújt. A szolgáltatások nem terjednek ki más iskolák tanulóira. Erre nincs is szükség: a könyvtár természetes vonzáskörébe eső tanulók és az iskola tanulói azonosak. A felnőttekre sem terjed ki a szolgáltatás: csak gyerek- és iskolai könyvtárként működik.

E típus előnye: megoldja egy-egy, a városközponttól távolabb eső városrész gyereklakosságának könyvtári ellátását, ami — épülethiány miatt — más módon nem volt lehetséges.

Városi külterületi modell. Nagy városok ritkán lakott külterületein, gyakran tanyaközpontokban alakul ki. Az előző modelltől annyiban tér el, hogy a felnőtt lakosság ellátását is vállalja. Tipikus példái a szegedi tanyavilágban működő városi könyvtári fiókkönyvtárak, amelyek iskolai feladatokat is ellátnak.

Ezek a területeken a központilag ellátott, kettős funkciójú könyvtár az ellátás megoldásának egyetlen racionális formája. Ha van a közös fenntartású intézménynek valahol létjogosultsága, itt feltétlenül van, ezért központi támogatással és intézkedésekkel kellene létrejöttüket előmozdítani. (Például Kecskemét, Cegléd stb. tanyakörzetében.)

Nagyközségi modell. Elterjedtsége gyakoribb, mint az Irányelvekben ajánlott kisközségi típusé. Leszámítva Komárom megye tavalyelőtti kezdeményezését és néhány zalai községet, kizárólag ilyenekről — 1000 lakoson felüli községekről — van tudomásunk. A „nagyközségi” jelző az Irányelvektől való eltérést jelöli; valójában kétharmaduk közepes nagyságú (1—5 ezer lakosú), s csak egyharmaduk kifejezetten nagyközség (5 ezer lakos feletti).

Jellege: a sokkal erősebb községi könyvtár átvállalja a nagy tanulólétszámú iskolától az iskolai könyvtári feladatot. Ezáltal az valósul meg, eggyel, sőt kettővel magasabb szinten, amit az Irányelvek a legkisebb településeknek javasol.

Ilyen esetben nem lehet közös helyiségről beszélni, mert bár a községi könyvtár az iskolától csekély távolságra, de külön épületben működik. Nem lehet a könyvtáros személyét sem „közösnek” mondani, hiszen a község főhivatású vagy tiszteletdíjas könyvtárosa veszi át a munkát, akinek csak ritka esetben van pedagógiai képzettsége vagy köze az iskolához.

Ezt a modellt a két könyvtártípus egyenlőtlen viszonyai hozták létre. Az iskola ugyanis semmilyen helyet nem adott a könyvtárnak, a községi könyvtár viszont, amikor új épületet kapott (Fonyód), külön helyiséget (Kenderes) vagy helyiségeket is (Besenyőtelek) juttatott a gyermekkönyvtárnak.

Rendkívül ritka a nagyközségi modellnek az a változata, amelyre az jellemző, hogy az iskolai könyvtár vállalja át a gyerekkönyvtári feladatok ellátását (Soltvad-

kert). Ez a típus a városi-kerületi modellhez áll közel, azonban hiányzik mögüle a központi gyerekkönyvtár.

Kisközségi modell. A községi könyvtár átvállalja az iskolai könyvtári feladatokat. Valójában itt sem lehet „közösségről” beszélnünk, mert megszűnik az iskola hozzájárulása.

Elterjedése: Komárom megyében 1974-ben 12 kisközségben hoztak létre ilyen ellátási típust. Ezenkívül még Zala megyéből ismerünk hasonló megoldást.

A könyvellátás terén számos változat alakult ki, szinte minden megye, város más-más formát választott.

a) A közművelődési könyvtár „állandó letét” formájában adja a gyarapodás zömét, az iskola a megmaradt pénzkeretéből a szorosan vett iskolai vagy nevelői állományt szerzi be (Eger, Szeged).

b) Mind a közművelődési könyvtár, mind az iskola nagy összeget fordít beszerzésre, ebből — az egységesnek tekintett — összegből gazdálkodnak. A beszerzés irányítása egy kézben van (Miskolc).

c) A közművelődési könyvtár „kiegészíti” az iskolai állományfejlesztést: az iskola által adott összeg arányában járul hozzá a fenntartáshoz. (Ezen alapul az iskola érdekeltisége.) A beszerzésről az iskola könyvtárosa dönt (Szolnok).

d) A közművelődési könyvtár vállalja az ellátást. Az iskola korábbi (jelentéktelen, néhány száz forintos) fejlesztése is elsorvad.

Mit javasolunk a helyzetkép alapján?

Az Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum, valamint a Könyvtártudományi és Módszertani Központ közös munkájával, az együttműködés különféle változatainak jelzésével ki kellene dolgozni a városi közös fenntartású könyvtárak *működési szabályzatát*, hogy ez szerződésmintául szolgáljon. Természetesen előzetesen tisztázni kellene azt is, hogy a szerződést közvetlenül az iskola és a könyvtár kösse-e, vagy a fenntartók. Ugyancsak együttes munkával ki kellene dolgozni a községi iskolai és a tanácsi könyvtár egyesítésének irányelvét. Mivel ez lényegesen nagyobb kiterjedésű kérdéskör mint az előbbi, miniszteri rendelet kiadása látszanék célravezetőnek.

A Mátraszentimrei Községi Könyvtárban (MTI Fotó — Kunkovács László felvétele)

A tisztázandó kérdések közé tartozik, hogy milyen lakosságszám alatt célszerű az egyesítés, valamint az is, hogy mi lesz az ilyen egyesített könyvtár sorsa, ha a körzetesítés során megszűnik az iskola a szóban forgó helyen. Sok gondot okoz ugyanis a könyvtári hálózatban, hogy az elhagyott iskolaépületeket több helyen nem kulturális, hanem gazdasági felhasználásra adják át.

A két dokumentum alapján a módosított hálózatfejlesztési tervekben már célszerű lenne megjelölni, hol fognak közös fenntartású, illetve egyesített könyvtárakat létrehozni.

Természetes, hogy az iskolában folyó minden egyéb tevékenységhez hasonlóan a könyvtár munkája is az *iskolai általános felügyelet* hatáskörébe tartozik. A megyei (városi) iskolai könyvtári szakfelügyelő szintén illetékes az iskolában folyó munka ellenőrzésére. De a közös fenntartású városi fiókkönyvtár mégis a maga anyaintézményével van a legszorosabb kapcsolatban, ennek irányítását követi, ennek szolgáltatásait veszi igénybe. Ezért azt javasoljuk, hogy a *tanácsi gyerekkönyvtári szakfelügyelő* legyen illetékes ezeknek a fiókkönyvtáraknak a felügyeletére.

A felügyelők búcsújárását úgy lehet elkerülni, hogy előre megbeszélt brigádlátogatást tartanak, amelyben iskolai és könyvtári részről legalább egy-két tag részt vesz, de lehetőleg minden illetékes. A felügyelet így az együttműködés fejlesztését, a módszerek egyeztetését is szolgálja.

Az egyesített községi könyvtárak felügyeletében szintén kívánatos volna az együttműködés. Kötelezővé egyelőre azért nem tehetjük, mert az iskolai felügyeleti hálózat sokkal több embert foglalkoztat, mint a megyei és a járási könyvtárak módszertani apparátusa. Nem kívánhatjuk — különösen akkor, ha az egyesítés kibontakozik —, hogy minden felügyeleti látogatáson könyvtári módszertani munkatárs is vegyen részt az érintett iskolában. Célravezetőbb, ha időnként (például öt-öt évenként) igen alaposan megvizsgálják az iskolában működő, területi funkciót is ellátó könyvtárakat.

Jó lenne, ha a beiratkozási díj tekintetében olyan döntés születne, amely az iskolai könyvtár teljes ingyenességét a közös fenntartású intézményekre is kiterjeszti. A statisztikai adatszolgáltatásra azonban többféle megoldás is elképzelhető:

a) Belenyugszunk abba az — országos szempontból helyteleníthető — helyzetbe, hogy a közös fenntartású könyvtárak mindkét „oldalra” jelentik adataikat, mégpedig a hálózatban megkívánt kategóriák szerint. (Az iskolai könyvtárakban például újabban nem kéri az olvasólétszámot, minden lehetséges olvasót — helyesen — olvasónak tekintenek.)

b) Külön csoportot nyitunk mind az iskolai, mind a tanácsi könyvtári statisztikában *Közös fenntartású intézmények címmel*. Ennek adatait egyik hálózat sem adja hozzá az országos adatokhoz.

c) A tanácsi könyvtárhálózat lemond azoknak a gyerekeknek számontartásáról, akik közös fenntartású könyvtárakat vagy iskolába beépült községi könyvtárakat látogatnak, és csak az ilyen könyvtárakba beiratkozott 14 éven felüli olvasók adatait kéri.

Katsányi Sándor — Vargha Balázs

KITÜNTETÉSEK

A Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa nyugállományba vonulása alkalmából, eredményes munkájának elismerésül *Geréb Lászlónénak*, a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár tudományos főmunkatársának a **MUNKA ÉRDEMREND** ezüst fokozata kitüntetését adományozta.

A kulturális miniszter a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 59. évfordulója alkalmából, eredményes munkájának elismerésül *Faragóné Szij Erzsébetnek*, az MSZMP KB Székház könyvtárvezetőjé-

nek A SZOCIALISTA KULTÚRÁÉRT kitüntetés; nyugállományba vonulásuk alkalmából, több évtizedes eredményes munkájuk elismerésül a Mezőgazdasági és Élelmezésügyi Minisztérium Információs Központjának dolgozói közül *Kovács Gézáné* csoportvezetőnek, *Ordódy Mária* tudományos főmunkatársnak A SZOCIALISTA KULTÚRÁÉRT kitüntetés adományozta, *Ábrányi Boldizsár* könyvtárost pedig **MINISZTERI DICSÉRET**-ben részesítette.